

روش‌های ارزیابی غرامت ناشی از سلب مالکیت در داوری سرمایه‌گذاری بین‌المللی

ممسن ممبی^۱

مسن فرهمهرابی^۲

چکیده

هم ضابطه تعیین غرامت ناشی از سلب مالکیت و هم روش محاسبه آن تأثیر مستقیم بر میزان غرامت قابل پرداخت دارد. این مقاله هر دو مقوله یعنی ضوابط تعیین غرامت و روش‌های محاسبه غرامت وارده بر سرمایه‌گذار خارجی در اثر سلب مالکیت را مورد بررسی قرار می‌دهد اما تأکید بیشتری بر روش محاسبه غرامت دارد. بر اساس یافته‌های این مقاله، تشخیص دیوان داوری در خصوص قانونی یا غیرقانونی بودن سلب مالکیت در اتخاذ ضابطه غرامت و روش محاسبه آن نقشی تعیین کننده دارد. در سلب مالکیت‌های غیرقانونی، دیوان‌های داوری متمایل به ضابطه جبران کامل خسارت هستند، به طوری که آثار فعل متخلفانه به کلی زدوده شود. اما در سلب مالکیت‌های مشروع یا قانونی، اوضاع متفاوت است و غرامت قابل پرداخت بر مبنای ضابطه مندرج در معاهده مربوطه و در صورت فقدان هرگونه توافق در این زمینه، بر مبنای انتظارات مشروع سرمایه‌گذار و نیز با توجه به نیازهای دولت میزبان در ایجاد تعبیرات ساختاری و اعمال حاکمیت محاسبه می‌شود. در زمینه روش‌های محاسبه خسارت نیز نتایج این پژوهش بیانگر آن است که هیچ روش جامع و کاملی که بتوان از آن در همه اقسام سلب مالکیت استفاده کرد، وجود ندارد. روش‌های جریان نقدینگی تنزیل شده، مبادلات همسان و ارزش دفتری که از جمله متداول‌ترین روش‌های محاسبه ارزش اموال سلب مالکیت شده هستند، هر یک واجد مزایا و معایبی هستند. روش محاسبه ارزش مال در هر پرونده منحصر به فرد است و تابع عواملی مانند نوع دارایی سلب مالکیت شده، میزان پیشرفت سرمایه‌گذاری، اعتبار و قابلیت اتکای سوابق موجود و همچنین شرایط بازار مربوطه از لحاظ رقابتی یا انحصاری بودن مال موضوع سلب مالکیت است. ضمناً، مباحث این مقاله صرفاً ناظر به غرامت ناشی از سلب مالکیت اموال خارجیان است و خسارات ناشی از نقض قرارداد توسط دولت میزبان را شامل نمی‌شود.

کلیدواژه: روش ارزیابی خسارت، غرامت کامل، غرامت مناسب، پرونده کارخانه کورزو، جریان نقدینگی تنزیل شده، روش مبادلات همسان، ارزش دفتری.

۱. عضو هیئت علمی و مدیر گروه حقوقی عمومی و بین‌الملل، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
Email: sd.mohebi@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری رشته حقوق نفت و گاز، دانشگاه شهید بهشتی
Email: hassan.farajmehrabi@gmail.com